

EEN GEVAL VAN KAAKTUBERCULOSE:

DOOR

W. J. WEMMERSLAGER VAN SPARWOUDE,
MONDARTS.

Daar patienten met kaaktuberculose niet tot het veelvuldige type behooren, dat zich om hulp tot den tandarts wendt, lijkt het mij niet ondienstig, 't volgende geval mede te deelen:

Circa drie weken geleden kwam een patient met een gezwollen linker mandibula bij mij op het spreekuur met het verzoek, hem twee kiezen te extraheeren, daar hij kort tevoren een z.g. »dikke wang« had gehad, waar etter uit kwam en in den mond liep.

Inderdaad, aan de binnenzijde der kaak was een fistelopening zichtbaar. Bij onderzoek bleken echter geen periodontische verschijnselen noch van een der molaren, noch praemolaren aanwezig te zijn, zoodat hiermede een aandoening, van de tanden uitgaande, te verwerpen was.

De vrij harde zwelling was gelocaliseerd voornamelijk aan den onderkant der linker mandibula, terwijl de daaronder gelegen lymphklieren ook aanmerkelijk gezwollen waren.

Hoogstwaarschijnlijk nam dus hiër het proces haar oorsprong vanuit het corpus mandibulae en ware het niet, dat ik den patient verzocht had, zijn halsdoek af te doen, zoo zou de diagnose nog niet zoo ineens met zekerheid vast te stellen zijn geweest; nu dat evenwel het geval was kwam op 't beeld een duidelijk stempel: immers in de halsstreek vertoonden zich een drietal open plekken, met

livide, slappe en ondermijnde randen, die bij nader onderzoek bleken te zijn uitmondningen van een koud absces, ontstaan door het verweekingsproces der aangedane halslymphklieren. Hier kon de diagnose »tuberculose« met absolute zekerheid gesteld worden:

- 1°. door de aanwezigheid van het koud absces.
- 2°. op 't aspect der weeke, slappe granulaties aan de fistelmondningen in den hals.
- 3°. doordat de patient zelf bij navrage en onderzoek longtuberculose bleek te hebben.

Hierbij zij opgemerkt ad 1°. dat het »koude absces« kenmerkend voor kaaktuberculose, bij zeteling van het proces in den ramus ascendens mandibulae, haar karakteristieken loop neemt tusschen m.m. pterygoidei en de kaak naar de regio temporalis en als zoodanig kenmerkend is voor de tuberculeuse aandoening van dit kaakgedeelte.

Het eenige, waarmede het beeld der kaaktuberculose verwisseld zou kunnen worden, zijn de kaakactinomycose met z'n harde kaakinfiltraat en partieele bruinroode verweekingshaarden en fistelgangen.

Hierbij ontbreken echter, — en dit is differentiaal-diagnostisch van beslissend belang — ten eenen male de lymphklierzwellingen aan den hals. In twijfel gevallen geeft het microscopische onderzoek der etter de beslissing, daar deze voor actinomycose kenmerkend is.

Een ander beeld, waarmede men, vooral in het beginstadium, rekening moet houden, is dan nog de phosphor-necrose, die zich echter door de uitgebreide sequestervorming van de tuberculose onderscheidt. Bovendien speelt hier het aantoonen van het aetiologisch moment een beslissende rol.

Hoe deze tuberculeuze infectie in de kaak tot stand is gekomen, is vrij gemakkelijk te bepalen, daar bij de andere twee ontstaansvormen (ten eerste door indringen van tuberculeuze materie in carieuze kiezen, gevolgd door vorming van periapicale haarden, en ten tweede door overspringen van mondslimvliestuberculose) allereerst de processus alveolaris

aangedaan wordt. Dit nu kan hier door het ten eenen male ontbreken van periodontische verschijnselen en de afwezigheid van het losstaan van enkele kiezen of tanden, met zekerheid uitgesloten worden.

Deze infectie is dus niet anders te verklaren dan uit een besmetting via de bloedsbaan.

Waar men bij een verspreiding vanuit de mondholte nog probeeren kan met uitbijtende middelen, b.v. melkzuur, iets te bereiken, moet men dezen vorm zeer zeker meer uit het oogpunt van een maligne tumor beschouwen, waarbij evenwel de prognose niet heel veel gunstiger is. Zelfs bij uitgebreide kaakresecties ziet men toch nog betrekkelijk weinig radicale genezingen.

Daar de therapie van dit geval elders thuis hoort, heb ik den patient naar den chirurg verwezen. Het vroegtijdig herkennen der aandoening is natuurlijk met het oog op de uitgebreidheid en het resultaat der operatie van het allergrootste belang.

BERGEN OP ZOOM, 13 Jan. '19.
